

ACC. N:R. 5609

Landskap: *Öland*

Upptecknat av: *Helge Brauner*

Härad: *W. löt (Stättbo hd.)*

Adress: *Slubbetorp Brakind.*

Socken: *Köping.*

Berättat av: *Olof Alfred Karlsson - Bröberg.*

Uppteckningsår: *1938*

Född år *1876* i *Köping, Öland.*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör fiske. sid. 1-9.

9 sidor.

Skriv endast på denna sida!

5609,

Fiskevattnet vid Koping² Aland, berättar av
öppna havet, men jävilen² vick kallad
Koping²s vick. Det finnes en stor allmänning
nere vid Koping²s vick och där var de som
besatte sig ty de hade trott där an de
fiskade, men kan fisket; betraktas som
det enda näringsfånget där de hade litet
jord med. Om de ska bli yrkesfiskare,
böia de ägna sig därät i sin ungdom,
ty annars bli det inget med fisket. De som
har gårdar ha ju sina ågor som gå med till
sjön och de fiska på eget vatten och kunna
ju förbjuda andra att fiska där ty
de ha ju strandrätt. Vattnets djup var i
denne plats högst 3 alnar, men utangår² var
det frithoi var en klara och gårdarna
kunde ligga ett stycke upp men vid själva

Skriv endast på denna sida!

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

5009 2

2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

stranden hade man ju sjöbodars båtar
m.m. Det var sällan bara en som fiskade
merse ykesmässigt, utan de slags sig
ihop två och två. Man lade under hög-
somnaren ut stennurar så långt ut i
vattenet som man kunde gå och åka och dessa
stennurar användes då man skulle fiskas
il. Dessa stennurar slags ned av vägnarna
och igen om vintern men man lade upps
dem om sommaren igen. Man hade själ-
stobber i vilka man snärjde nät. De
uro gjorda av 9 trådigt grovt bomullsgarn
med stora maskor (Således ett slags nät)
Till låten (flöten) hade man till ex. tout
aspträ som var lätt. Till krabber (ränter)
hade man en tråklyka mellan vilkas
ytterändar var inbovad en pinne och

5609₃

3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

i denna bekant rott en kallstensflisa
som höll nätet nere. Man hade en tall-
sträng av grovt trävirke som man mätte
upp djupet med. Man hade ryggsjor eller
hämman (Både rötterna förtkomma) Rygsjan
i vilken man tog åt hade två armar
vilka voro rotts så att de bildade lika-
som en en mycket öppen rak och ca 30 cm
länga fjälva strutan var en 10-12 ringar
av trä. Rygsjan var mycket tät banden så
att man gick åt Ringarna voro jämnt mätta
av klara hasselträ och höjda var hopsetta
som ett tunn band. Stammen kallades
älgård och i ändan på denna var en
stobbe för nedslagen träpål. På strutan
var således åt land till. Stammen på
rygsjan förtades med en knäbe och ett låte

Skriv endast på denna sida!

5609 4

4.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

utmärkte platsen. I bland kunde det
 bli storm och då blev ryssjan full av slak
 & sjötång) och de fingo intet. Det behövdes
 att ha vräbbe var låte ty då det blev
 storm hade man vänt att finna fisk-
 redskapet. Låget av älsryssjan markerades
 för bäring alltså av låten. För att få bägen
 på ryssjan vilken var av hassel pil eller
 vide och taga bettuen hade man krabber
 vid den ändan Ryssjorna var bundna av
 i trädigt grovt bomullsgarn. Ingång till
 ryssjorna kunde vara en 3-4 st. Allan fångade
 ryssjan med trätjäre som fick stå i väi-
 rolen så att den blev tunn som vatten
 Allan tjärade ryssjan varje år och doppade
 ned den och spände ut den sedan. Lade
 man ut älsryssjan på sommaren så fingo

5609₅

5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

De ringar i den men de voro o dagliga
till manuskafada men de gäva dem åt
svinen. För hade de ringarn i fisterredskap
ä då hadde di i min barndom. för då
odlade de lin ä hade bester ä bröten.
Ringarn i nåt bör vara tvunnet d. v. s.
dubbelt. Sedan användes ju bomullsgar.
Materialet i spånjer (telnar) voro av
brampa m. m. Materialet till låten (flätan)
shall vara av aspträ för då shall vara
lätt att glyta och de kunde vara stora som
klappträn ä de komade hål i den ens ännen
att fastsättes med en reptemp vid spånjen
Material till ränkan voro stenen som
voro trinda att flata att de användes
till strömmingsgar. Man komade hål i
stenen med ett vanligt spikbor och ett var

5609

6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

no, man färdade räcket genom att
träda det på språnjen. Man hade
strömmingsgarn eller sillgarn, samt
flundergarn eller grimgarn och liggarn.
Det var värt att köja linda ett strömmings-
garn om man behövde ha ett gammalt
att köja i. Man hade en lindursä
i vilket man hängde upp nätet då man
band och den liknade en stol eller rättare
en slag bandital och det var bara ett snö-
som om nätet så fort man band. Nätets
mått räknades alltid i tjog efter maskornas
mängd. Ett strömmingsnät kunde vara
ända till en 20-30 famnar långt samt
5-6 famnar djupt minst. Våten färgas
med kupparrök, besilja och skarl. Våten
koktes och sedan var det färdigt. Talsången

56097

färdkomma ut isbellen på vintern. Kaveln
de band näst öfver var av ben horn eller
nylén-trå. Bindnålarna voro äfven av nylén-
trå.

Torsk.

På sommaren då tog man torsk med
handsnäre och på detta hade man stor
bruk på vilka man satte en stömsvingel
Spiset var av längarn som var tvunnet och
grovt och långt samt upplades på en
palle och stoppades i fickan.

Långrev.

På en långrev hade en 100 besk men det
hindrade; att man kunde binda ihop
flera revar. Reven bestod av en lina
som var till se av 9 trådigt bomullsgarn.
Avståndet mellan hakarna var 1 aln eller

7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

5609

8.

mera ty det fick icke vara för tätt. Kroken
 köptes och var en itältiad av förtenta. Reven
 lades i en låda kallad sjubba. Treulådan
 hänter var gjort med råg ett hock för
 varje krok och i denna hock lade man
 kroken. Man fick lov att ligga rätt rätt
 den & blev snodd. Man "bet på" med
 strömming, innan man rodde ut
 Man hade ett urabbe och ett låte för att
 man skulle wets var man hade renen.
 När man & använde renen låg den i
 sjubba.

Ljustring.

För mycket länge sedan hade de en
 järnkorg som de bar på ryggen i vilken
 de hade lagt torre och tätt på, och sedan
 vadade de ut och huggo fiken med gjuter

Skriv endast på denna sida!

8.

 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV.

5609g

9.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Det var väl nästan bara så som de
finns på detta sätt. Alltså så hade man
båt så hade man del i sjön, men hade man
ingen båt så hade man ingen del i sjön.

Fisken klös ofta och toskades på snöen i
roten. När man skar av Toskhuvaderna
så stoppade man huvudet fallt av de
och kallades detta kropphuvud (kropphuvad)
Skinsmen användes till fiskmärken och
är det en liten konst att göra dem. De
skola flätas eller slingas och sedan gjorda
man en valknut i i ena ändan.

Skinsmen finns lov att vara garvade och
skiptes i remsor. Skinsmen tommar
användes till hättor. Till rem mellan
slagdrampen och handveter på slagan
hade man alskinn. Klarskinn användes allmänt.